

**QORTI ĊIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR IMHALLEF
DR FRANCESCO DEPASQUALE
LL.D. LL.M. (IMLI)**

**Seduta ta' nhar l-Erbgha
Tnax (12) ta' Ġunju 2024**

Rikors Numru 922/2016 FDP

Fl-ismijiet

**Integrated Business Systems Limited
(C 18440)**

Vs

**Crimsonwing p.l.c (C 42234) u, b'digriet tat-22 ta' Marzu 2018 giet kjamata in kawża
KPMG Crimsonwing (Malta) Limited**

Il-Qorti:-

1. Rat ir-rikors datat 14 ta' Ottubru 2016, li permezz tiegħu s-soċjeta' rikorrenti ppremettiet u talbet s-segwenti:
 1. *Illi s-soċjeta' attriċi kienet toffri servizzi ta' software development lil numru ta' klijenti tagħha;*
 2. *Illi s-soċjeta' attriċi kienet dahlet f'kuntratt, ossija Solution Provider Agreement (SPA), mas-soċjeta' estera Microsoft Ireland Operations Limited li permezz tiegħu s-soċjeta' attriċi saret Microsoft Dynamics NAV partner;*
 3. *Illi, permezz ta' dan il-ftehim ma' Microsoft Ireland Operations Limited, is-soċjeta' attriċi setgħet tbiegħ (re-sell) prodotti (software) tal-korporazzjoni Microsoft, b'mod speċifiku il-prodott bl-isem ta' "Microsoft Dynamics NAV" kif ukoll tagħmel customisations u add-ons ta' dawn il-prodotti għall-benefiċċju tal-klijenti tagħha;*

4. Illi, fil-fatt is-soċjeta' attriċi, bis-saħħa tas-Solution Provider Agreement (SPA) u d-Developer License li kellha mal-Microsoft Ireland Operations Limited, kienet żviluppat diversi customisations għal Dynamics NAV, u ċioe software, ossija Enterprise Resource Planning (ERP) Solution, li kienet tappartjeni lill-Microsoft u li din tal-aħħar kienet poġġiet għad-dispożizzjoni ta' min kien imsieheb fil-programm ta' partnership tagħha, inkluża s-soċjeta' attriċi;
5. Illi s-soċjeta' attriċi kienet żviluppat ukoll programm bl-isem ta' AutoDynamics li kienet giet registrata mal-Microsoft bħala Add-On tas-soċjeta' attriċi;
6. Illi s-soċjeta' attriċi kellha suċċess kbir fis-suq bħala provditur ta' dawn il-prodotti (u ċioe customisations u add-ons ta' Dynamics NAV) u kellha numru ta' klijenti ta' daqs konsiderevoli fis-suq Malti;
7. Illi, in konformita mal-ligi dwar id-drittijiet tal-awtur (copyright), id-drittijiet ta' l-awtur f'dak li jirrigwarda l-customisations u add-ons magħmula mis-soċjeta' attriċi, kienu u għadhom jappartjenu esklussivament lill-istess soċjeta' attriċi. B'riżultat ta' dan, id-dritt biex jawtorizza jew jipprojbixxi, fost l-oħrajn, l-użu tal-imsemmija customisations u add-ons, kemm in toto kif ukoll in parte, a tenur tal-Artikolu 7 tal-Att dwar id-Drittijiet tal-Awtur (Kap. 415), kien dejjem jirrisjedi unikament mas-soċjeta' attriċi;
8. Illi gara li fl-4 ta' Novembru 2009, il-ftehim li s-soċjeta' attriċi kellha ma' Microsoft Ireland Operations Limited gie terminat;
9. Illi f'dawn l-aħħar xhur, gie a konjizzjoni tas-soċjeta' attriċi illi fis-sena 2010 u wara, u ċioe wara li gie terminat il-ftehim li s-soċjeta' attriċi kellha ma' Microsoft Ireland Operations Limited, is-soċjeta' konvenuta b'mod illegali u ntenzjonat sabiex tisraq il-klijenti tas-soċjeta' attriċi għad-detriment tal-istess soċjeta' attriċi, bl-għajjnuna ta' Microsoft Ireland Operations Limited u/jew is-soċjeta' Microsoft Malta Limited aċċessat, użat, ikkupjat, iddistribwixxiet u/jew wettqet reverse engineering tal-Add-Ons u/jew customisations tas-soċjeta' attriċi u li tagħhom is-soċjeta' attriċi hija l-proprjetarja esklussiva tad-drittijiet tal-awtur, u permezz ta' dan komplew, u għadha sa llum tagħti servizz lill-klijenti tas-soċjeta' attriċi;
10. Illi sabiex tagħmel dan, is-soċjeta' konvenuta saħansitra mpjegat magħha persuni li kienu mpjegati tas-soċjeta' attriċi u li kellhom l-għarfien u esperjenza fl-ipprogrammar (software development) u/jew użu tal-programmi (software), ossija Add-Ons u/jew customisations hawn fuq imsemmija u li tagħhom is-soċjeta' attriċi hija l-proprjetarja esklussiva tad-drittijiet tal-awtur;
11. Illi gie ukoll a konjizzjoni tas-soċjeta' attriċi illi s-soċjeta' konvenuta, bl-għajjnuna tas-soċjeta' Microsoft Ireland Operations Limited u/jew is-

soċjeta' Microsoft Malta Limited, avviċinat lill-klijenti tas-soċjeta' attriċi u nformawhom b'mod qarrieqi u malizzjuż illi dawn setgħu jkomplu jużaw il-customisations kollha li kienet wettqet is-soċjeta' attriċi għal Dynamics NAV daqs li kieku dawn kienu tal-imsemmija klijenti, u mingħajr ma jiksbu l-awtorizzazzjoni tas-soċjeta' attriċi kif inhu meħtieġa mil-ligi, u dan billi jirrikorru għas-servizzi tagħha;

- 12. Illi fil-fatt hekk ġara u l-klijenti tas-soċjeta' attriċi, għajr numru żgħir ħafna, telqu lis-soċjeta' attriċi stante li l-posizzjoni li nġatatilhom mis-soċjeta' konvenuta kienet li setgħu jibqgħu jiġu provduti l-istess servizz li kienet qed tipprovdilhom is-soċjeta' attriċi mis-soċjeta' konvenuta, u kompetituri oħra tas-soċjeta' attriċi, nkluz l-użu tal-istess software appartenenti lis-soċjeta' attriċi u li s-soċjeta' attriċi kienet żviluppat abbażi tas-Solution Provider Agreement (SPA) u d-Developer License li kellha mal-Microsoft Ireland Operations Limited (cioe il-customisations u l-add-ons);*
- 13. Illi permezz ta' din il-manuvra illegali u għal kollox moħbija mis-soċjeta' attriċi, kemm is-soċjeta' konvenuta, kif ukoll is-soċjeta' Microsoft Ireland Operations Limited u/jew is-soċjeta' Microsoft Malta Limited għamlu, u għadhom jagħmlu, qliegħ minn fuq dahar is-soċjeta' attriċi, bi preġudizzju għas-soċjeta' attriċi u b'konsegwenza li s-soċjeta' attriċi ma setgħetx tibqa' operattiva f'dan is-suq. Permezz ta' din il-manuvra illegali tas-soċjeta' konvenuta, s-soċjeta' attriċi giet b'mod illegali imċaħħda mid-drittijiet esklussivi tagħha tal-awtur, fosthom li tikkontrolla l-użu u l-bejgħ tal-prodotti tagħha;*
- 14. Illi l-aġir tas-soċjeta' konvenuta jikkostitwixxi ksur lampanti tad-drittijiet ta' l-awtur tas-soċjeta' attriċi fil-prodotti tagħha hawn fuq imsemmija, kif ukoll ksur tal-obbligi tas-soċjeta' konvenuta naxxenti mill-Artikolu 42(1)(a) u/jew (b) tal-Att dwar id-Drittijiet tal-Awtur (Kap. 415);*
- 15. Illi, di piu, dawn l-azzjonijiet da parti tas-soċjeta' konvenuta, jikkostitwixxu ksur tal-obbligi fiduċjarji tagħha ai termini tal-Artikolu 1124A(3) u (4) tal-Kap.16 tal-Liġijiet ta' Malta, stante illi hija kienet taf, jew kienet raġonevolment mistennija li tkun taf li l-customisation u/jew Add-ons hawn fuq imsemmija kienu l-proprietà intellettuali tas-soċjeta' attriċi u hija ma kenitx liċenzjata biex tagħmel ebda użu minnha. Minkejja illi s-soċjeta' konvenuta għalhekk kellha l-obbligi li, fost oħrajn, ma taċċessax, ma tużax, ma tikkupjax, ma tidistribwixxix u/jew twettaq reverse engineering tal-Add-Ons u/jew customisations tas-soċjeta' attriċi, għall-gwadann personali tagħha, hija għamlet bil-maqlub, u dan bl-intenzjoni li s-soċjeta' konvenuta tistraq il-klijenti tas-soċjeta' attriċi u tipprovdilhom is-servizzi tagħha biex b'hekk tiġġenera il-qliegħ mill-klijenti tas-soċjeta' attriċi b'mod malizzjuż u illegali;*
- 16. Illi, b'żieda ma' dan, l-egħmil tas-soċjeta' konvenuta jikkostitwixxi miżapproprjazzjoni tal-proprietà tas-soċjeta' attriċi, kif ukoll ksur tal-Artikolu 298B tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta, liema azzjoni hija*

sanzjonabbli taħt il-liġijiet kriminali u b'hekk is-soċjeta' konvenuta għandha tiġi kundannata thallas id-danni kawżati lis-soċjeta' attriċi;

17. *Illi permezz ta' ittra interpellatorja, is-soċjeta' konvenuta ntalbet tersaq għal-likwidazzjoni tad-danni kawżati lis-soċjeta' attriċi, iżda s-soċjeta' konvenuta ċaħdet il-pretenzjonijiet attriċi. B'hekk kellha ssir il-kawża odjerna.*

GĦALDAQSTANT, is-soċjeta' attriċi titlob bir-rispett illi din 1-Onorabbli Qorti jogħgobha:

1. *Tiddikjara illi bl-egħmil tagħha s-soċjeta' konvenuta kisret d-drittijiet ta' l-awtur appartenenti lis-soċjeta' attriċi fil-prodotti tagħha hawn fuq imsemmija (u ċioe l-customisations u l-add-ons) a tenur tal-Artikolu 7 tal-Kap. 415 u l-obbligi tas-soċjetajiet konvenuti a tenur tal-Artikolu 42(l)(a) tal-Kap. 415, kif ukoll l-obbligazzjonijiet fiduċjarji li kellha is-soċjetajiet konvenuta fil-konfront tas-soċjeta' attriċi a tenur tal-Artikolu 1124A (3) u (4) tal-Kap.16 tal-Liġijiet ta' Malta, u in vista ta' dan hija responsabbli għad-danni kaġunati lis-soċjeta' attriċi u għat-telfien tal-kummerċ u avvjament tagħha;*
2. *Tillikwida, okkorrendo bl-għajjnuna ta' periti nominandi, d-danni kaġunati mis-soċjeta' konvenuta lis-soċjeta' attriċi, liema danni għandhom jinkludu wkoll danni morali u profitti rekati mis-soċjeta' konvenuta b'konsegwenza tal-aġir tagħha, li għandhom jiġu mposti fost oħrajn a tenur tal-Artikolu 12 tal-Kap. 488 tal-Liġijiet ta' Malta, u l-Artikolu 1124A tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta;*
3. *Tikkundanna lis-soċjeta' konvenuta thallas lis-soċjeta' attriċi d-danni likwidati skont it-talba preċedenti;*
4. *Tordna lis-soċjeta' konvenuta biex b'mod immedjat trodd lura lis-soċjeta' attriċi l-proprjeta' ntellektwali konsistenti fil-customisations u l-add-ons tas-soċjeta' attriċi, kif ukoll kwalunkwe prodott li l-proprjeta' ntellektwali tas-soċjeta' attriċi setgħet giet konvertita fih, u/jew li jkun gie prodott bl-użu tal-proprjeta' ntellektwali tas-soċjeta' attriċi, flimkien mal-benefiċċji kollha miksuba mis-soċjeta' konvenuta, sew direttament kif ukoll indirettament, mill-ksur tal-obbligi fiduċjarji tas-soċjeta' konvenuta, a tenur tal-Artikolu 1124A (5) u (6) tal-Kap. 16; u*
5. *Tordna lis-soċjeta' konvenuta biex, b'mod immedjat thassar kwalunkwe prodott li fih il-proprjeta' ntellektwali tas-soċjeta' attriċi, jew li fih il-proprjeta' ntellektwali tas-soċjeta' attriċi setgħet giet konvertita, jew li jkun gie prodott bl-użu tal-proprjeta' ntellektwali tas-soċjeta' attriċi, u li ma jistax jiġi ritornat lis-soċjeta' attriċi a tenur tat-talba preċedenti;*

Bl-ispejjeż kontra s-soċjeta' konvenuta li minn issa hija ngunta għas-subizzjoni.

2. Rat illi fl-4 ta' Novembru 2016, s-soċjeta' intimata Crimsonwing plc laqgħet għal dak mitlub billi qajmet is-segwenti difiża:

Illi t-talbiet attriċi huma kollha infondati fil-fatt u fid-dritt, u għandhom jiġu miċhuda bl-ispejjeż kontra s-soċjeta' attriċi għar-raġunijiet imsemmija hawn taħt:

- 1. Preliminarjament, t-talbiet tas-soċjeta' attriċi huma preskritti bil-preskrizzjoni ta' sentejn ai termini tal-Artikolu 2153 tal-Kap. 16;*
- 2. Illi in via preliminari ukoll u mingħajr preġudizzju għall-premess, s-soċjeta' esponenti m'hiex il-leġittmu kontraddittur tat-talbiet attriċi;*
- 3. Mingħajr preġudizzju għall-ewwel żewġ eċċezzjonijiet u in via preliminari ukoll, kwalsiasi ftehim illi kien hemm bejn Microsoft u s-soċjeta' attriċi, u kwalsiasi danni naxxenti minn xi ksur ta' dak il-ftehim huma res inter alios acta għas-soċjeta' esponenti.*
- 4. Mingħajr preġudizzju għall-ewwel tlett eċċezzjonijiet u fil-mertu, s-soċjeta' esponenti teċċepixxi dan li ġej:*
 - i. Illi jispetta lis-soċjeta' attriċi li tipprova liema prodotti, u ċioe' liema customisations u add-ons tgawdi xi drittijiet tal-awtur fuqhom;*
 - ii. Illi in konnessjoni ma' dawn il-customisations, speċjalment meta tali customisations jkunu ta' natura żgħira, l-ligi ma tirrikonoxxi l-ebda drittijiet tal-awtur godda u fi kwalunkwe każ jispetta lis-soċjeta' attriċi tipprova illi s-soċjeta' esponenti qed tikser xi drittijiet tal-awtur appartjenenti lilha;*
 - iii. Illi s-soċjeta' attriċi ma tgawdi l-ebda drittijiet ta' proprjeta' intellettuali u l-ebda drittijiet tal-awtur, kuntrarjament għal dak li qed tallega, u dan ukoll ai termini tal-Kap. 415 tal-Liġijiet ta' Malta. Illi anke f'każ illi din l-Onorabbli Qorti kellha tqis li s-soċjeta' attriċi kienet jew għadha tgawdi minn xi drittijiet ta' proprjeta' intellettuali jew drittijiet tal-awtur, ma kien hemm l-ebda agir da parti tas-soċjeta' esponenti li jikkostitwixxi vjolazzjoni ta' tali drittijiet, u dan ukoll ai termini tal-istess Kap. 415 tal-Liġijiet ta' Malta.*

Inoltre, s-soċjeta' esponenti ma taf u ma setgħetx raġonevolment tkun taf bl-eżistenza ta' drittijiet tal-awtur jew drittijiet vicini fuq ix-xogħol li għalih l-azzjoni tirreferi u dan al termini tal-Kap 415 u fi kwalunkwe każ, s-soċjeta' esponenti ma kisret l-ebda drittijiet tal-awtur appartjenenti lis-soċjeta' attriċi;

- iv. *Illi anke jekk għall-grazzja tal-argument Integrated Business Systems Limited kellha xi dritt li tipproduci xi proprjeta' intellettuali li qed tippretendi li għandha, dan kien biss riżultat tal-fatt illi għamlet żmien fejn giet mistiedna mill-Microsoft biex tagixxi bħala authorised partner tal-istess Microsoft. Li ġara pero' kien illi l-istess soċjeta' attriċi kisret pależement dan il-kuntratt li kellha mal-Microsoft meta baqgħet ma ħallsithiex kif kellha skond l-istess kuntratt anke wara illi giet interpellata thallas ripetutamente mill-Microsoft, bil-Microsoft ma jkollha l-ebda alternattiva oħra ħlief li twaqqafha milli tkompli tagixxi bħala authorised partner tagħha, bil-Microsoft in segwitu tingagġja authorised partners oħra. Ćioe' nonostante s-soċjeta' attriċi tippretendi li sofriet xi danni billi qed toħodha kontra l-Microsoft u dana minkejja l-prinċipju generali tad-dritt abbażi tal-massima inadimplendum non est adimplendi kif ukoll fuq il-prinċipji generali l-oħra tal-pacta sunt servanda u l-pactum commissorium taciturn kollox kif jiġi spjegat dettaljamentament waqt it-trattazzjoni tal-kawża.*
5. *Terga' u tgħid, is-soċjeta' attriċi tippretendi illi d-danni li allegatament sofriet tista' titlob li tiġi riżarċita għalihom mhux bis-soċjeta' esponenti imma minn varji terzi, biex imbagħad tippretendi li tieħu multiplikazzjoni ta' danni fuq l-istess allegat telf li sofriet.*
6. *Illi inoltre s-soċjeta' esponenti ma kellha u ma kisret l-ebda obbligazzjonijiet fiduċjarji fil-konfront tas-soċjeta' attriċi;*
7. *Illi għaldaqstant, ladarba s-soċjeta' eċċipjenti ma kkagunat l-ebda danni fil-konfront tas-soċjeta' attriċi, m'hemm l-ebda danni x'jiġu likwidati, la danni morali u lanqas la telf ta' profitti.*
8. *Illi mingħajr preġudizzju għall-premess, u fi kwalunkwe każ, is-soċjeta' esponenti m'għandhiex f'idejha l-ebda proprjeta' intellettuali appartjenti lis-soċjeta' attriċi, li giet f'idejha mingħajr il-kunsens neċessarju kif mitlub mil-liġi, u lanqas m'għandha f'idejha kwalsiasi prodott li l-proprjeta' intellettuali tas-soċjeta' attriċi setgħet tiġi konvertita fih kif qed jiġi allegat. Lanqas ma jeżisti l-ebda prodott li l-proprjeta' intellettuali tas-soċjeta' attriċi setgħet giet konvertita fih u/jew li ġie prodott bl-użu tal-proprjeta' intellettuali tas-soċjeta' attriċi, inkluż kull derivant ta' kwalunkwe prodott illi s-soċjeta' attriċi kienet tgawdi xi drittijiet tal-awtur dwaru, bir-riżultat li m'hemm l-ebda oġġett jew proprjeta' li għandha tintradd lura mis-soċjeta' esponenti lis-soċjeta' attriċi jew ebda benefiċċi miksuba mis-soċjeta' konvenuta, sew direttament jew indirettament li nkisbu bi ksur ta' ebda obbligi fiduċjarji tas-soċjeta' konvenuta;*
9. *Illi b'riferenza għall-ħames talba tas-soċjeta' attriċi u mingħajr preġudizzju għal dak premess, jiġi rilevat illi, wara li l-ftehim bejn is-soċjeta' attriċi u s-soċjeta' Microsoft ġie tterminat, l-unika wieħed mill-ex klijenti tas-soċjeta' attriċi li kien juża Autodynamics kien Unicar, liema*

klijent kien għab il-kunsens speċifiku mis-soċjeta' attriċi sabiex jkun jista' jkompli juża tali software kif ukoll illi jibda tuża s-servizzi ta' terzi biex tkun jista' jkun supported. Dan il-kunsens inġhata direttament minn Timmy Camilleri, kollox kif jiġi spjegat iktar dettaljament waqt it-trattazzjoni tal-kawża.

Salv eċċezzjonijiet oħra permissibbli skond il-liġi.

3. Rat ir-risposta tas-soċjeta' kjamata in kawża KPMG Crimsonwing (Malta) Limited datata 16 ta' April 2018, ikkjamata permezz ta' digriet tat-22 ta' Marzu 2018, fejn laqgħet għat-talbiet rikorrenti billi qajjmet is-segweni difiżi:

Illi t-talbiet attriċi huma kollha infondati fil-fatt u fid-dritt, u għandhom jiġu miċhuda bl-ispejjeż kontra s-soċjeta' attriċi għar-raġunijiet imsemmija hawn taħt:

- 1. Preliminarjament, t-talbiet tas-soċjeta' attriċi huma preskritti bil-preskrizzjoni ta' sentejn ai termini tal-Artikolu 2153 tal-Kap. 16;*
- 2. Illi in via preliminari ukoll u mingħajr preġudizzju għall-premess, s-soċjeta' esponenti m'hiex il-leġittmu kontradittur tat-talbiet attriċi;*
- 3. Mingħajr preġudizzju għall-ewwel żewġ eċċezzjonijiet u in via preliminari ukoll, kwalsiasi ftehim illi kien hemm bejn Microsoft u s-soċjeta' attriċi, u kwalsiasi danni naxxenti minn xi ksur ta' dak il-ftehim huma res inter alios acta għas-soċjeta' esponenti.*
- 4. Mingħajr preġudizzju għall-ewwel tlett eċċezzjonijiet u fil-mertu, s-soċjeta' esponenti teċċepixxi dan li ġej:*
 - i. Illi jispetta lis-soċjeta' attriċi li tipprova liema prodotti, u ċioe' liema customisations u add-ons tgawdi xi drittijiet tal-awtur fuqhom;*
 - ii. Illi in konnessjoni ma' dawn il-customisations, speċjalment meta tali customisations jkunu ta' natura żgħira, l-liġi ma tirrikonoxxi l-ebda drittijiet tal-awtur godda u fi kwalunkwe kaz jispetta lis-soċjeta' attriċi tipprova illi s-soċjeta' esponenti qed tikser xi drittijiet tal-awtur appartjenti lilha;*
 - iii. Illi s-soċjeta' attriċi ma tgawdi l-ebda drittijiet ta' proprjeta' intellettuali u l-ebda drittijiet tal-awtur, kuntrarjament għal dak li qed tallega, u dan ukoll ai termini tal-Kap. 415 tal-Liġijiet ta' Malta. Illi anke f'każ illi din l-Onorabbli Qorti kellha tqis li s-soċjeta' attriċi kienet jew għadha tgawdi minn xi drittijiet ta' proprjeta' intellettuali jew drittijiet tal-awtur, ma kien hemm l-ebda aġir da parti tas-soċjeta' esponenti li jikkostitwixxi vjolazzjoni ta' tali drittijiet, u dan ukoll ai termini tal-istess Kap. 415 tal-Liġijiet ta' Malta.*

Inoltre, s-soċjeta' esponenti ma taf u ma setgħetx raġonevolment tkun taf bl-eżistenza ta' drittijiet tal-awtur jew drittijiet viċini fuq ix-xogħol li għalih l-azzjoni tirreferi u dan al termini tal-Kap 415 u fi kwalunkwe każ, s-soċjeta' esponenti ma kisret l-ebda drittijiet tal-awtur appartjenerenti lis-soċjeta' attriċi;

- iv. Illi anke jekk għall-grazzja tal-argument Integrated Business Systems Limited kellha xi dritt li tipproduċi xi proprjeta' intelletwali li qed tippretendi li għandha, dan kien biss riżultat tal-fatt illi għamlet żmien fejn giet mistiedna mill-Microsoft biex tagixxi bħala authorised partner tal-istess Microsoft. Li gara pero' kien illi l-istess soċjeta' attriċi kisret palesement dan il-kuntratt li kellha mal-Microsoft meta baqgħet ma hallsithiex kif kellha skond l-istess kuntratt anke wara illi giet interpellata thallas ripetutament mill-Microsoft, bil-Microsoft ma jkollha l-ebda alternattiva oħra hlief li twaqqafha milli tkompli tagixxi bħala authorised partner tagħha, bil-Microsoft in segwitu tingaġġja authorised partners oħra. Cioe' nonostante s-soċjeta' attriċi tippretendi li sofriet xi danni billi qed toħodha kontra l-Microsoft u dana minkejja l-prinċipju generali tad-dritt abbażi tal-massima inadimplendum non est adimplendi kif ukoll fuq il-prinċipji generali l-oħra tal-pacta sunt servanda u l-pactum commissorium taciturn kollox kif jiġi spjegat dettaljamentament waqt it-trattazzjoni tal-kawża.*
- 5. Terga' u tgħid, is-soċjeta' attriċi tippretendi illi d-danni li allegatament soffriet tista' titlob li tigi rizarċita għalihom mhux bis-soċjeta' esponenti imma minn varji terzi, biex imbagħad tippretendi li tiegħu multiplikazzjoni ta' danni fuq l-istess allegat telf li sofriet.*
- 6. Illi inoltre s-soċjeta' esponenti ma kellha u ma kisret l-ebda obbligazzjonijiet fiduċjarji fil-konfront tas-soċjeta' attriċi;*
- 7. Illi għaldaqstant, ladarba s-soċjeta' eċċipjenti ma kkagunat l-ebda danni fil-konfront tas-soċjeta' attriċi, m'hemm l-ebda danni x'jiġu likwidati, la danni morali u lanqas la telf ta' profitti.*
- 8. Illi mingħajr preġudizzju għall-premess, u fi kwalunkwe każ, s-soċjeta' esponenti m'għandhiex f'idejha l-ebda proprjeta' intelletwali appartjenerenti lis-soċjeta' attriċi, li giet f'idejha mingħajr il-kunsens neċessarju kif mitlub mil-liġi, u lanqas m'għandha f'idejha kwalsiasi prodott li l-proprjeta' intelletwali tas-soċjeta' attriċi setgħet tigi konvertita fih kif qed jiġi allegat. Lanqas ma jeżisti l-ebda prodott li l-proprjeta' intellettwali tas-soċjeta' attriċi setgħet giet konvertita fih u/jew li gie prodott bl-użu tal-proprjeta' intellettwali tas-soċjeta' attriċi, inkluż kull derivant ta' kwalunkwe prodott illi s-soċjeta' attriċi kienet tgawdi xi drittijiet tal-awtur dwaru, bir-riżultat li m'hemm l-ebda oġġett jew proprjeta' li għandha tintradd lura mis-soċjeta' esponenti lis-soċjeta' attriċi jew ebda benefiċċi miksuba mis-soċjeta' konvenuta, sew*

direttament jew indirettament li nkisbu bi ksur ta' ebda obbligi fiduċjarji tas-soċjeta' konvenuta;

9. *Illi b'riferenza għall-ħames talba tas-soċjeta' attriċi u mingħajr preġudizzju għal dak premess, jiġi rilevat illi, wara li l-ftehim bejn is-soċjeta' attriċi u s-soċjeta' Microsoft gie tterminat, l-unika wieħed mill-ex klijenti tas-soċjeta' attriċi li kien juża Autodynamics kien Unicar, liema klijent kien għab il-kunsens speċifiku mis-soċjeta' attriċi sabiex jkun jista' jkompli juża tali software kif ukoll illi jibda tuża s-servizzi ta' terzi biex tkun jista' jkun supported. Dan il-kunsens ingħata direttament minn Timmy Camilleri, kollox kif jiġi spjegat iktar dettaljament waqt it-trattazzjoni tal-kawża.*

10. *Lanqas ma huwa minnu illi s-soċjeta' esponenti b'xi mod illegali jew intenzjonal serqet xi klijenti tas-soċjeta' attriċi jew li saħansitra aċċessat, użat, ikkupjat, iddistruwixxiet u/jew wettqet reverse engineering tal-'add ons' u/jew customization tas-soċjeta' attriċi jew li impjegat xi persuni li kienu impjegati mas-soċjeta' attriċi għal dan il-għan.*

Salv eċċezzjonijiet oħra permissibbli skond il-liġi.

Provi

4. Rat l-affidavit ta' **Timothy Camilleri**, proprjetarju ewlieni u rappreżentant tas-soċjeta' rikorrenti, pprezentat fis-7 ta' Marzu 2017 (fol 22 sa 37) flimkien ma' dokumentazzjoni varja. (fol 38 sa 314)
5. Rat ix-xhieda ta' **Robert Agius**, Financial Controller tal-Arċidjoċeżi ta' Malta, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fis-26 ta' April 2017, (fol 319 sa 334) flimkien ma' varji dokumentazzjoni minnu eżebiti, ossija:
 - a. *Software Sale and Service Agreement* datat 3 ta' Jannar 2006. (fol 335 sa 348)
 - b. *Enterprise Design Document* datat 18 ta' April 2017. (fol 349 sa 409)
6. Rat ix-xhieda ta' **Dr Cornelia Zammit German**, CEO tas-soċjeta' Falzon Group Holdings Limited, ġia Falzon Service Station Limited, prodotta mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fis-26 ta' April 2017 (fol 410 sa 419) flimkien ma' dokumentazzjoni minnha eżebita, ossija:
 - a. *Software Sale and Service Agreement* datat 4 ta' Ġunju 2008. (fol 420 sa 430)
7. Rat ix-xhieda ta' **Mark Aquilina**, direttur tas-soċjeta' Golden Harvest Manufacturing Company Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fl-1 ta' Ġunju 2017 (fol 434 sa 446)
8. Rat ix-xhieda ta' **Raldoph Said**, Financial Controller tas-soċjeta' Melita Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fl-1 ta' Ġunju 2017. (fol 447 sa 457)
9. Rat ix-xhieda ta' **Simone Pisani**, direttur tas-soċjeta' Paul & Rocco (Marsa) Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fl-1 ta' Ġunju 2017. (fol 458 sa 461)

10. Rat id-dokumentazzjoni eżebita mis-soċjeta' rikorrenti fit-12 ta' Lulju 2017, ossija *SPA Solution Addendum – Microsoft Dynamics NAV* iffirmit mis-sena 2008 bejn is-soċjeta' rikorrenti u Microsoft Ireland Operations Limited. (fol 467-468)
11. Rat ix-xhieda ulterjuri ta' **Raldoph Said**, Financial Controller tas-soċjeta' Melita Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fit-12 ta' Lulju 2017. (fol 469 sa 470)
12. Rat ix-xhieda ta' **Carmelina Schembri**, propretarja tas-soċjeta' Paul & Rosso (Marsa) Limited, prodotta mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fit-12 ta' Lulju 2017. (fol 471 sa 480)
13. Rat ix-xhieda ta' **Paula Pace**, propretarja tas-soċjeta' Paul & Rosso (Marsa) Limited, prodotta mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fit-12 ta' Lulju 2017. (fol 481 sa 491)
14. Rat ix-xhieda ta' **Victor Grech**, ġia Chief Financial Officer tas-soċjeta' Falzon Group Holdings Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fis-16 ta' Ottubru 2017. (fol 496 sa 500)
15. Rat ix-xhieda ta' **Carmel Mifsud**, Direttur tas-soċjeta' Associated Equipment Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fis-16 ta' Ottubru 2017 (fol 501 sa 510) u rat id-dokumentazzjoni minnu eżebita, ossija:
 - a. *International Program Licence Agreement* datat 28 ta' Ottubru 2005. (fol 511 sa 532)
 - b. *Enterprise Design Document* datat 9 ta' Mejju 2006. (fol 533 sa 589)
16. Rat ix-xhieda ta' **Simon Gatt Baldacchino**, Chief Operating Officer u Direttur tas-soċjeta' United Group Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fit-30 ta' Novembru 2017 (fol 594 sa 603) u rat id-dokumentazzjoni minnu eżebita, ossija:
 - a. *Software Support Agreement* datat 17 ta' Frar 2005. (fol 604 sa 612)
 - b. *Assignment and Novation Agreement* datat 21 ta' Novembru 2011. (fol 613 sa 629)
17. Rat ix-xhieda ta' **David Tabone**, Financial Controller tas-soċjeta' Roger Satariano Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fit-30 ta' Novembru 2017 (fol 630 sa 634) u rat id-dokumentazzjoni minnu eżebita, ossija:
 - a. *Software Sale and Service Agreement* datat 10 ta' Ġunju 2005. (fol 635 sa 649)
 - b. *Customer Transfer Request* datat 6 ta' April 2010. (fol 650)
18. Rat ix-xhieda ta' **Joseph Cortis**, Chairman tas-soċjeta' SMW Cortis Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fl-24 ta' Jannar 2018 (fol 652 sa 661) u rat id-dokumentazzjoni minnu eżebita, ossija:
 - a. *Sales Invoice* Nru 4302 datata 24 ta' Mejju 2010. (fol 662)
 - b. *Sales Invoice* Nru 4238 datata 11 ta' Jannar 2010. (fol 663)
 - c. *Software Sale and Service Agreement* datat 3 ta' Marzu 2009. (fol 665 sa 680)
19. Rat ix-xhieda ta' **Rosette Schembri**, Office Administrator tas-soċjeta' Schembri Imports Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fl-24 ta' Jannar 2018 (fol 681 sa 689) u rat id-dokumentazzjoni minnu eżebita, ossija:

- a. *Software Sale and Service Agreement* datat 7 ta' Marzu 2007. (fol 690 sa 701)
- 20. Rat ix-xhieda ta' **Joseph Cilia**, Group IT Manager tas-soċjeta' Toly Products Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fl-24 ta' Jannar 2018 (fol 702 sa 708) u rat id-dokumentazzjoni minnu eżebita, ossija:
 - a. *Software Support Agreement* datat 25 ta' Frar 2005. (fol 709 sa 718)
- 21. Rat ix-xhieda ta' **Darren Micallef**, impjegat tas-soċjeta' KPMG Crimosonwing bħala Senior Technical Architect, u ġia impjegat tas-soċjeta' rikorrenti bejn is-snin 2007 u 2011, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fit-8 ta' Marzu 2018. (fol 723 sa 738)
- 22. Rat ix-xhieda ta' Timothy Camilleri mogħtija fit-8 ta' Marzu 2018 in eżami. (fol 739 sa 742)
- 23. Rat illi fit-22 ta' Marzu 2018, il-Qorti, diversament ippresjeduta, kienet laqgħet it-talba tas-soċjeta' rikorrenti għall-kjamata in kawża tas-soċjeta' KPMG Crimsonwing (Malta) Limited. (fol 768)
- 24. Rat ix-xhieda ta' **George Buhagiar**, Direttur tas-soċjeta' Paul and Rocco Gżira, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fis-17 ta' April 2018. (fol 784 sa 786)
- 25. Rat ix-xhieda ta' **Kynan Muscat Scerri**, Direttur tas-soċjeta' Rimus Riley Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fis-17 ta' April 2018 (fol 787 sa 793) u rat id-dokumentazzjoni minnu eżebita, ossija:
 - a. *Software Support Agreement* datat 16 ta' Frar 2005. (fol 794 sa 802)
- 26. Rat ix-xhieda ta' **Leonard Sciberras**, Managing Director tas-soċjeta' Sprachcaffe Company Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fis-17 ta' April 2018 (fol 803 sa 806) u rat id-dokumentazzjoni minnu eżebita, ossija:
 - a. *Software Sale and Service Agreement* datat sena 2004. (fol 807 sa 818)
- 27. Rat ix-xhieda ta' **James Darmanin**, IT Manager tas-soċjeta' Sprachcaffe Company Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fis-17 ta' April 2018 (fol 819 sa 823) u rat id-dokumentazzjoni minnu eżebita, ossija:
 - a. *Enterprise design Document* datat 16 ta' Novembru 2006. (fol 824 sa 854)
- 28. Rat ix-xhieda ta' **Jason Bianco**, IT Operations Manager tas-soċjeta' Banju Boutique Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fis-17 ta' April 2018 (fol 855 sa 859) u rat id-dokumentazzjoni minnu eżebita, ossija:
 - a. *Software Support Agreement* datat 17 ta' April 2005 (fol 860 sa 867)
- 29. Rat ix-xhieda ta' **Peter Diacono**, CEO tas-soċjeta' Pender Gardens Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fis-17 ta' April 2018. (fol 868 sa 871).
- 30. Rat ix-xhieda ulterjuri ta' James Darmanin, mogħtija in eżami fis-27 ta' Ġunju 2018 u prodott mis-soċjeta' rikorrenti. (fol 874 sa 876)

31. Rat illi bejn it-2 ta' Ottubru 2018 u 14 ta' Settembru 2020 saru erbghatax il-seduta fejn gie dikjarat illi l-kawża kienet miexja mal-kawża 759/2018.
32. Rat illi fit-22 ta' Settembru 2020, is-soċjeta' intimata kif ukoll dik kjamata in kawża ipprezentaw rikors fejn talbu illi l-kawża tiġi kanċellata minn fuq il-listi tal-kawżi stante illi s-soċjeta' rikorrenti kienet giet imħassra mir-Reġistratur tal-Kumpanniji.
33. Rat illi fil-15 ta' Ottubru 2020, il-Qorti ċaždet it-talba tas-soċjetajiet intimati. (fol 972)
34. Rat illi fil-15 ta' Ottubru 2020, il-kawża giet differita "*Sine Die appuntabbli wara li jintemmu l-proċeduri tar-riattivazzjoni tal-istess soċjeta'.*"
35. Rat illi fit-2 ta' Marzu 2021, is-soċjeta' rikorrenti reġgħet giet riattivata wara sentenza tal-Qorti Ċivili datata 25 ta' Frar 2021.
36. Rat illi fl-24 ta' Ġunju 2021, is-soċjeta' rikorrenti talbet illi l-kawża terġa' tiġi riappuntata, w il-kawża giet riappuntata għas-7 ta' Lulju 2021.
37. Rat illi bejn is-7 ta' Lulju 2021 u s-26 ta' Ottubru 2022, saru tmien seduti fejn gie dikjarat illi l-kawża kienet miexja mal-kawża 759/2018.
38. Rat ix-xhieda in kontro eżami ta' Timothy Camilleri mogħtija fil-11 ta' Mejju 2022 fl-atti tal-kawża 759/2018 fl-ismijiet Integrated Business Systems Limited vs Crimsonwing plc.
39. Rat ix-xhieda ta' **Pierre Zammit**, preċedentement Operations Director tas-soċjeta' Crimsonwing Ltd, mogħtija fil-11 ta' Mejju 2022 fl-atti tal-kawża 759/2018 fl-ismijiet Integrated Business Systems Limited vs Crimsonwing plc.
40. Rat ix-xhieda in kontro eżami ta' Timothy Camilleri mogħtija fil-11 ta' Mejju 2022 fl-atti tal-kawża 759/2018 fl-ismijiet Integrated Business Systems Limited vs Crimsonwing plc.
41. Rat ix-xhieda ta' **Francois Grech**, Managing Director tas-soċjeta' Exigy Ltd, mogħtija fil-11 ta' Mejju 2022 fl-atti tal-kawża 764/2018 fl-ismijiet Integrated Business Systems Limited vs Exigy Limited.
42. Rat illi fl-4 ta' Jannar 2023, il-kawża odjerna giet riassenjata lil dina l-Qorti kif komposta.
43. Rat illi fl-24 ta' Jannar 2023, gie dikjarat illi l-intimati kienu għalqu l-provi tagħhom fuq l-ewwel eċċezzjoni tal-intimat dwar il-leġittimu kontraddittur kif ukoll l-eċċezzjoni tas-soċjeta' Microsoft Ireland ta' nuqqas ta' ġurisdizzjoni w il-kawża kienet għall-provi rikorrenti.
44. Rat illi fl-24 ta' Jannar 2023 il-partijiet ddikjaraw illi l-kawża odjerna miexja mal-kawża 924/2016.
45. Semgħet ix-xhieda ta' **Jurgita Simkute**, Senior Commercial Executive responsabbli għall-Corporate Accounts fis-soċjeta' Microsoft Ireland Operations Limited, mogħtija fit-28 ta' Ġunju 2023 fl-atti tal-kawża 924/2016. (fol 410 sa 431)

46. Rat ix-xhieda ta' **Kevin Schembri**, prodott mis-soċjeta' rikorrenti, ġia impjegat tas-soċjeta' Microsoft (Malta) Limited, mogħtija quddiem l-Assistent Ġudizzjarju Dr Elena Naudi Depasquale fil-31 ta' Awissu 2023 fl-atti tal-kawża 924/2016. (fol 439 sa 465)
47. Rat l-affidavit ta' Timothy Camilleri, ippreżentat fil-31 ta' Awissu 2023 flimkien ma' dokumentazzjoni, quddiem l-Assistent Ġudizzjarju Dr Elena Naudi Depasquale fil-31 ta' Awissu 2023 fl-atti tal-kawża 924/2016. (fol 468 sa 477)
48. Rat illi fil-11 ta' Diċembru 2023, ġie osservat mill-Qorti illi fil-kawża 759/2018, fis-seduta tad-9 ta' Marzu 2022 il-partijiet kienu lkoll qablu li kellha tiġi deċiża l-eċċezzjoni tal-leġittimu kontradittur, liema eċċezzjoni, madanakollu, kienet tqajjmet fil-kawża odjerna 922/2016 u mhux fil-kawża 759/2018, illi hija attwalment talba għal revoka ta' Mandat ta' Deskrizzjoni.
49. Rat illi għalhekk il-partijiet qablu li s-sottomissjonijiet tas-soċjeta' intimata Crimsonwing plc, illum Crimsonwing Ltd, ppreżentati fil-kawża 759/2018 fis-27 ta' Ottubru 2023, kellhom jiġu rimossi minn dawk il-proċeduri u inseriti fil-proċeduri odjerni.
50. Rat illi fil-11 ta' Diċembru 2023, il-Qorti ordnat illi s-sottomissjonijiet tas-soċjeta' Crimsonwing Ltd ġia Crimsonwing plc jiġu rimossi mill-proċeduri 759/2018 u inseriti fil-proċess odjern, liema sottomissjonijiet ġew debitament inseriti. (fol 1017A sa 1017AC)
51. Rat illi fil-11 ta' Diċembru 2023, ġew ippreżentati s-sottomissjonijiet tas-soċjeta' rikorrenti dwar l-eċċezzjoni preliminari li ma humiex il-leġittimu kontradittur. (fol 1018 sa 1063)
52. Semgħet it-trattazzjoni ta' l-abbli difensuri tal-partijiet illi saret fil-11 ta' Jannar 2024, wara liema trattazzjoni, il-kawża ġiet differita għall-sentenza preliminari dwar l-eċċezzjoni tal-leġittimu kontradittur.
53. Rat ix-xhieda u provi prodotti fil-kawża 759/2018 fl-ismijiet Integrated Business Systems Limited vs Crimsonwing p.l.c et illi miexja kontestwalment mal-kawża odjerna u li fiha ingabru provi rilevanti għall-proċeduri odjerni.
54. Rat ix-xhieda u provi prodotti fil-kawża 924/2018 fl-ismijiet Integrated Business Systems Limited vs Microsoft Ireland Operations Limited et illi miexja kontestwalment mal-kawża odjerna u li fiha ingabru provi rilevanti għall-proċeduri odjerni.

Fatti

55. Jirriżulta illi s-soċjeta' rikorrenti, Integrated Business Systems Limited, hija soċjeta' illi, kif jiddeskriviha r-rappreżentant tagħha, Timothy Zammit, hija “*focus entirely on business information service (business to business) a leading service provide for accounting, business intelligence, design and accounting and financial systems.*”
56. Jirriżulta illi, bħala parti mis-servizzi illi hija kienet tipprovdi lill-klijentela tagħha, hija kienet ‘*partner*’ uffiċjali tas-soċjeta' Microsoft (Ireland) Limited, fejn is-soċjeta' rikorrenti kienet tipprovdi servizzi lill-klijenti lokali tagħha ibbażat fuq prodott ta' l-istess soċjeta' Microsoft, bl-isem ta' Microsoft Dynamics NAV, preċedentement

magħrufa bħala Navision, l-isem tas-soċjeta' Daniza illi kienet originalment ddisinjat tali programm u li magħha s-soċjeta' rikorrenti kienet originalment dahlet fi ftehim ta' partnership, liema soċjeta' Daniza kienet eventwalment giet akkwistata minn Microsoft Inc fis-sena 2003.

57. Jirrizulta wkoll illi s-soċjeta' intimata Crimsonwing plc, illum Crimsonwing Ltd, kif ukoll is-soċjeta' kjamata in kawża KPMG Crimsonwing (Malta) Limited, huma wkoll s-soċjetajiet illi jipprovdu l-istess servizz li kienet tipprovdi s-soċjeta' rikorrenti kif ukoll huma wkoll '*partners*' uffiċjali tas-soċjeta' Microsoft (Ireland) Limited, fejn jistgħu jitqiesu illi huma kompetituri tas-soċjeta' rikorrenti, peress illi jipprovdi l-istess natura ta' servizzi lill-klijenti tagħhom.
58. Jirrizulta illi fl-4 ta' Ottubru 2009, is-soċjeta' Microsoft (Ireland) Limited iddeċidiet illi tittermina l-partnership agreement illi hija kellha mas-soċjeta' rikorrenti b'effett mill-4 ta' Novembru 2009.
59. Jirrizulta, madanakollu, illi gurnata qabel ma seħhet tali terminazzjoni, soċjeta' Ingliża bl-isem ta' Autodynamics UK Limited, li kienet soċjeta' sussidjarja tas-soċjeta' rikorrenti, giet appuntata bħala '*Offical Dynamics SPA Partner*', bħalma kienet is-soċjeta' rikorrenti, fejn is-soċjeta' Ingliża ingħatat il-fakulta' illi tipprovdi servizzi anke għewwa Malta.
60. Jirrizulta illi hekk kif tali partnership giet terminata, rappreżentanti tas-soċjeta' Microsoft (Malta) Limited, illi kienet ħadet it-tmexxija ta' l-hekk imsejja '*partnership relationships*' mingħand is-soċjeta' Microsoft (Ireland) Limited, bdew jgħarrfu lill-klijenti tas-soċjeta' rikorrenti illi l-partnership mas-soċjeta' rikorrenti kien għe lilhom terminat u jekk dawna riedu jkomplu joperaw bil-programm tas-soċjeta' Microsoft kif ri-programmat mis-soċjeta' rikorrenti, huma kellhom ta' bilfors jottjenew liċenzja għida mingħand partner ieħor, li iżda ma kienx is-soċjeta' rikorrenti.
61. Jirrizulta illi fost il-partners li s-soċjeta' Microsoft (Malta) Limited issuggeriet lill-klijenti tas-soċjeta' rikorrenti, kien għe suggerit is-soċjeta' Crimsonwing Ltd, li kienet tipprovdi l-istess servizzi u kienet rikonoxxjuta bħala '*Offical Dynamics SPA Partner*'.
62. Jirrizulta illi, minkejja li s-soċjeta' rikorrenti ippruvat thegġeg lill-klijenti tagħha sabiex ikompli jutilizzaw is-servizzi tagħhom, din id-darba tramite s-soċjeta' Ingliża Autodynamics UK Limited, ħafna mill-klijenti għażlu illi jibdew jużaw is-servizzi ta' terzi, fosthom is-soċjeta' intimata Crimsonwing Ltd.
63. Jirrizulta illi s-soċjeta' rikorrenti qiegħda tikkontendi illi, hekk kif il-klijenti tagħha għaddew għand is-soċjeta' Crimsonwing Ltd, l-istess soċjeta' Crimsonwing Ltd, flok ma' pprovditilhom servizz għdid u disinjat minnha, għażlet illi tutilizza s-sistema disinjata u għa mibnija mis-soċjeta' rikorrenti għall-klijenti tagħha li kienu marru għand Crimsonwing, u żviluppat il-programmi ibbażat fuq il-qafas u struttura disinjata mis-soċjeta' rikorrenti.
64. Jirrizulta illi għalhekk is-soċjeta' rikorrenti nediet il-proċeduri odjerni kontra s-soċjeta' Crimsonwing plc, illum Crimsonwing Ltd, kif ukoll is-soċjeta' kjamata in kawża KPMG Crimsonwing (Malta) Ltd, sabiex jiġi dikjarat illi s-soċjetajiet intimati vvjola d-drittijiet ta' l-awtur tagħha kif ukoll l-obbligi fiduċjarji illi huma kellhom versu s-soċjeta' rikorrenti.

65. Jirriżulta illi s-soċjeta' intimata kif ukoll is-soċjeta' kjamata in kawża ċaħdu t-talbiet magħmula fil-konfront tagħhom.

Ikkunsidrat

66. Jirriżulta illi l-kawża odjerna illi dina l-Qorti qieghda tikkunsidra fil-preżent hija parti minn grupp ta' proċeduri illi nediet is-soċjeta' rikorrenti, fejn apparti kontra s-soċjeta' Crimsonwing Ltd, qed jittiehdu wkoll proċeduri kontra s-soċjeta' Exigy Limited, u dana permezz tal-proċeduri Rikors Ġuramentat Nru 925/2016 FDP li qed jinstemgħu kontestwalment mal-proċeduri odjerni, kif ukoll kontra s-soċjetajiet Microsoft Ireland Operations Limited u s-soċjeta' Microsoft (Malta) Limited, u dana permezz tal-proċeduri Rikors Ġuramentat Nru 924/2016, fejn qed isiru talbiet simili.
67. Jirriżulta wkoll illi s-soċjeta' ippreżentat wkoll Mandat ta' Deskrizzjoni fil-konfront tas-soċjetajiet intimata u kjamata in kawża, Mandat ta' Deskrizzjoni Nru 1160/2018, kif ukoll Mandat ta' Deskrizzjoni Nru 1163/2018 kontra s-soċjeta' Exigy Limited, li għalihom saru rikors għar-revoka ta' l-istess mis-soċjetajiet intimati permezz ta' Rikors Nru 759/2018 FDP u s-soċjeta' Exigy Limited permezz ta' Rikors Nru 764/2018 FDP, liema proċeduri wkoll qed jinstemgħu minn dina l-Qorti kontestwalment mal-kawża odjerni, iżda li ser jistennew l-eżitu tal-proċeduri odjerni w dawk aktar 'il fuq imsemmija.
68. Jirriżulta illi f'dawn il-proċeduri kollha, ingabru varji xhieda u provi, kif ukoll tqabbd u Esperti tekniċi biex jassistu lill-Qorti, li l-atti tagħhom huma lkoll a konnoxxenza ta' dina l-Qorti hekk kif qieghda tikkunsidra l-każ odjern.

Difiża

69. Jirriżulta illi fil-każ odjern, fost id-difiżi mqajjma mis-soċjeta' intimata kif ukoll dik kjamat in kawża, huma ressqu difiża illi ma humiex il-legittimu kontradittur tat-talbiet attriċi.
70. Jirriżulta illi quddiem dina l-Qorti, diversament komposta, fil-kawża 759/2018, li miexja kontestwalment mal-kawża odjern, fis-seduta tad-9 ta' Marzu 2022 il-partijiet kienu lkoll qablu li kellha tiġi deċiża l-eċċezzjoni tal-legittimu kontradittur.
71. Jirriżulta illi wara li ngabru varji xhieda fil-kawża kollha fuq imsemmija illi lkoll qed jimxu flimkien għalkemm b'mod indipendenti stante illi l-partijiet in kawża huma differenti, fit-28 ta' Ġunju 2023, fil-kawża 924/2016 FDP ġie verbalizzat illi kellhom isiru s-sottomissjonijiet dwar l-eċċezzjonijiet preliminari bil-għan illi fil-11 ta' Diċembru 2023 issir it-trattazzjoni tal-eċċezzjonijiet preliminari.
72. Jirriżulta illi, permezz ta' sottomissjonijiet ta' l-abbli difensur tas-soċjeta' intimati Crimsonwing Plc u KPG Crimsonwing (Malta) Ltd, ippreżentati fis-27 ta' Ottubru 2023, saret sottomissjonijiet dwar "*l-eċċezzjoni preliminari tal-legittimu kontradittur imressqa mis-soċjeta' konvenuta.*" (fol 1017A)
73. Jirriżulta illi l-abbli difensur tas-soċjeta' konvenuta u l-kjamat in kawża, fis-sottomissjoni tiegħu, stqarr illi:

In sintesi, l-eċċezzjoni preliminari tal-leġittimu kontradittur mressqa mis-soċjeta' konvenuta tistrieħ fuq numru ta' binarji li se jkunu amplifikati u spjegati fid-dettall permezz ta' din in-nota ta' sottomissjonijiet. Dawn l-istess binarji jinkludu fosthom dawn il-punti li ġejjin:

- *Is-soċjeta' attriċi m'għandha ebda jedd tippretendi drittijiet tal-awtur ossia copyright għax tali dritt, jew titolu, ma jeżistix u ma setgħax jeżisti;*
- *L-ex klijenti tas-soċjeta' attriċi għandhom kull dritt li jużaw is-software kif implimentat;*
- *In-nuqqas assolut ta' ness bejn is-soċjeta' attriċi u dik konvenuta;*

74. Jirriżulta, mis-sottomissjonijiet twal bil-miktub ta' l-istess abbli difensur, kif ukoll fit-trattazzjoni orali illi saret fil-11 ta' Jannar 2024, li kemm is-soċjeta' intimata kif ukoll dik kjamata in kawża qed jinsistu li huma ma kinux il-leġittimi kontraditturi peress illi s-soċjeta' rikorrenti ma kellha ebda dritt ta' awtur fuq kwalsiasi hekk imsejjha “customisations” u “add-ons” illi setgħu saru mis-soċjeta' rikorrenti fil-programmi operabbli bis-sistema Microsoft Dynamics NAV tal-ex klijenti tas-soċjeta' rikorrenti u issa klijenti tas-soċjetajiet intimati, liema “customisations” u “add-ons” sussegwentement ġew adoperati mis-soċjetajiet intimati hekk kif bdew joffru servizzi lill-klijenti l-godda tagħhom wara illi dawna telqu mis-soċjeta' rikorrenti wara li s-soċjeta' Microsoft tterminat il-“partnership” agreement minn ma' l-istess soċjeta' rikorrenti.

75. Jirriżulta, mill-banda l-oħra, illi s-soċjeta' rikorrenti insistiet, tramite s-sottomissjonijiet ta' l-abblu difensur tagħha, kif ukoll fit-trattazzjoni tiegħu, illi kwalsiasi tibdiliet w-żviluppi illi huma kienu għamli għall-ex-klijenti tagħhom, illum klijenti tas-soċjeta' intimata, ossia l-hekk imsejjha “customisations” u “add ons”, kienu propjeta' intellettuali tagħha, u għalhekk ma setgħux jintużaw, la mill-ex klijenti tagħha, u aktar u aktar mis-soċjetajiet intimati, mingħajr il-kunsens tagħha, liema kunsens, hija insistiet, hija qatt ma tat, bir-riżultat illi, ladarba s-soċjetajiet intimati għażlu li jkomplu joperaw bil-“customisations” u “add ons” li kienet għamlet is-soċjeta' rikorrenti, għalhekk dana kien bi ksur tad-dritt ta' awtur tagħhom kif ukoll tal-obbligi fiduċjarji illi huma kellhom fil-konfront tas-soċjeta' rikorrenti.

Ikkunsidrat

76. Jirriżulta illi jkun opportun illi, l-ewwel u qabel kollox, jigi meqjus u kkunsidrat il-bażi tal-azzjoni kollha w il-fatti kif ħarġu ċar sa issa.

77. Is-soċjeta' Microsoft Inc, tipprovdi, fost il-ħafna servizzi u pjattaformi teknoloġiċi tagħha, sistema hemm imsejjha bħala Microsoft Dynamics NAV, illi hija deskritta bħala:

an enterprise resource planning (ERP) app that assists with finance, manufacturing, customer relationship management (CRM), supply chains, analytics, and electronic commerce for small and medium-sized companies and local subsidiaries of large international groups. It uses the proprietary programming language C/AL for and is part of the Microsoft Dynamics suite of intelligent business applications.

78. Jirrizulta illi tali 'software', li tista' wkoll tissejjah bħala pjattaforma teknoloġika, tipprovdi qafas li fuqu wieħed jista' jibni sistema komplessa teknoloġika illi tkun tista' tassisti lill-utenti fl-organizzazzjoni tal-operazzjoni tagħhom, kif fuq aħjar deskritt, liema 'software', madanakollu, jeħtieġ illi jiġi żviluppat u addattat għall-bżonnijiet speċifiċi u individwali ta' kull utent.
79. Jirrizulta illi huwa f'dana l-istadju illi soċjetajiet, bħal ma huma kemm s-soċjeta' rikorrenti kif ukoll s-soċjetajiet intimati, jiġu involuti, fejn dawna jiġu ngaggati mill-utenti li jixtiequ jutilizzaw il-programm Microsoft Dynamics NAV, sabiex jiġi għalihom żviluppat u miktub programm appositu għall-bżonnijiet tagħhom, fejn isir żvilupp fuq il-qafas u pakkett bażiku pprovdut mill-programm tal-Microsoft Dynamics NAV, u jiġu kkreati hekk imsemmija "customisations" kif ukoll "add ons" kif ikun jixtieq il-klijent u dana sabiex eventwalment l-utent, issa klijent tal-iżviluppatur, jibbenefika mill-potenzjal tal-programm Microsoft Dynamics NAV għall-benefiċċju tal-operazzjoni tiegħu.
80. Jirrizulta, madanakollu, illi sabiex tali utent ikun jista' jibbenefika mis-servizz tal-Microsoft Dynamics NAV w il-pjattaforma tagħha, huwa jrid iħallas liċenzja għall-użu tal-istess, liema liċenzja tithallas lill-iżviluppatur, li jkun wkoll 'partner' mas-soċjeta' Microsoft, li hija sid tal-programm Microsoft Dynamics NAV, liema liċenzja eventwalment tithallas mill-iżviluppatur lis-soċjeta' Microsoft.
81. Jirrizulta wkoll illi l-iżviluppatur, la darba jkun daħal fi ftehim mal-utent dwar x'tip ta' servizz jixtieq illi jiġi għalih disenjat fuq il-Microsoft Dynamics NAV, jipproċedi sabiex jikteb l'hekk imsejjah 'codes', ossija computer codes, illi bih huwa jibni l-programm skond il-ħtiġijiet tal-klijent.
82. Jirrizulta illi, filwaqt illi s-sistema tal-Microsoft Dynamics NAV tipprovdi kemm qafas kif ukoll sistema bażika, ix-xogħol tal-iżviluppatur jista' jkun kemm illi jagħmel hekk imsejjha "customisations" ossija tibdil ta' għodda ġia eżistenti għall-benefiċċju tal-utent, jew inkella li jagħmel "add ons", ossija programmi żviluppati intjierament mill-ġdid mill-iżviluppatur u intiżi sabiex jabbinaw mas-sistema illi tkun giet disinjata u żviluppata fuq is-sistema Microsoft Dynamics NAV.
83. Jirrizulta, mill-atti proċesswali u t-talbiet magħmula kif ukoll difiżi mressqa, illi filwaqt li s-soċjeta' rikorrenti qieghda tikkontendi illi hija għamlet "customisations" u "add ons" illi baqgħu jintużaw mill-klijenti tagħhom meta dawna telqu mingħandhom u bdew jingħataw servizz mis-soċjetajiet intimati u saħansitra intużaw u ġew żviluppati ulterjorment mis-soċjetajiet intimati, liema użu kien qed isir mingħajr il-kunsens tagħhom u bi ksur tad-drittijiet tal-awtur tagħhom, is-soċjetajiet intimati mill-banda l-oħra jikkontendu illi kemm il-klijenti l-ġodda tagħhom kif ukoll huma stess setgħu liberament jibqgħu jagħmlu użu mill-customizations u 'add ons' illi għamlet is-soċjeta' rikorrenti, peress illi s-soċjeta' rikorrenti ma kellha ebda jedd jew titolu ta' awtur fuq tali xogħolijiet.

Ikkunsidrat

84. Jirrizulta ċar, għalhekk, illi dina l-Qorti jeħtieġ illi tqis in-natura tal-"customisations" kif ukoll tal-'add ons' u jekk dawna għandhom jitqiesu bħala prodott intellettuali illi fuqhom għandhom xi dritt ta' awtur is-soċjeta' rikorrenti.

85. Jibda billi jingħad, illi s-sistema Microsoft Dynamics NAV hija l-pjattaforma teknoloġika ossja qafas li fuqu ħadmu kemm is-soċjeta' rikorrenti kif ukoll is-soċjetajiet intimati, u għalhekk, ma għandu jkun hemm ebda dubju illi mingħajr l-eżistenza ta' tali pjattaforma teknoloġika, ebda żvilupp ma seta' jsir a benefiċċju tal-utent.
86. Dana jfisser illi, bħalma meta tiġi disinjata libsa minn ħajjat, mingħajr ma jkun hemm id-drapp, ma jista' jkun hemm ebda libsa!
87. Issa, fil-każ odjern, jidher illi s-soċjeta' rikorrenti, bħalma jagħmel ħajjat, utilizza d-drapp illi ġie lilu fornut mill-Microsoft Dynamics NAV, kif ukoll ibbaża ruħu fuq id-disinji oriġinali li setgħet disinjat is-soċjeta' Microsoft u li ġew pprovduti flimkien mad-drapp, sabiex eventwalment fasslet libsa illi kienet kif xtaq il-klijent tagħha, ossija l-utent.
88. Dana jfisser illi, filwaqt li s-soċjeta' rikorrenti utilizza il-pjattaforma teknoloġika miktuba mis-soċjeta' Microsoft u saħansitra għamlet użu mid-disinn bażiku li pprovdiet l-istess soċjeta' Microsoft, eventwalment għamlet it-tibdiliet kollha meħtieġa, kif ukoll żiedet varji fatturi ġodda, sabiex l-utent klijent tagħha ikun jista' jibbenefika mill-potenzjal li jeżisti fil-Microsoft Dynamics NAV biex ikun jista' jtejjeb l-operazzjoni tiegħu.
89. Dana eventwalment wassal sabiex l-utent, ossija klijent, ikollu programm adatt għalih illi fih jista' jzomm, fost affarijiet oħra, 'record' dettaljata tal-assi u bejgħ tiegħu, fost affarijiet oħra, kif ukoll il-klijenti w informazzjoni kollha relatata mal-avvjament kummerċjali tiegħu.
90. Tali fatt ħareġ ċar mix-xhieda kollha prodotta quddiem dina l-Qorti, ossija illi s-soċjeta' rikorrenti għamlet żviluppi fuq il-Microsoft Dynamics NAV kif xtaqu l-klijenti tagħhom u a benefiċċju tagħhom.
91. Ħareġ ukoll ċar illi, meta s-soċjeta' intimata ġiet avviċinata mill-klijenti tas-soċjeta' rikorrenti sabiex tkun tista' tibqa' tamministra l-programm hekk kif disinjat mis-soċjeta' rikorrenti, s-soċjeta' intimata, tramite l-impjegati tagħha, inkluż impjegati li preċedentement kienu jaħdmu mas-soċjeta' rikorrenti, baqgħet tadopera l-programmi kollha kif disinjati mis-soċjeta' rikorrenti w saħansitra għamlet titjib ulterjuri fuq l-istess programmi.
92. Is-soċjetajiet intimati, madanakollu, jinsistu illi s-soċjeta' rikorrenti ma tgawdi minn ebda dritt ta' awtur fuq ix-xogħol illi kienet għamlet, u għalhekk la tista' tinstab responsabbli u wisq anqas ma tista' titqies bħala legittimu kontradittur fil-proċeduri odjerni, peress illi ma għamlet xejn ħażin.
93. Hawnhekk, madanakollu, il-Qorti tqis illi jkun opportun illi ssir referenza għall-korrispondenza illi nbtgħatet minn Microsoft stess, meta wiehed mill-klijenti tas-soċjeta' rikorrenti, ossija Pater Limited, kien rinfaċċjat bid-diffikulta kkawżata hekk kif il-liċenzja tas-soċjeta' rikorrenti ġiet revokata mill-istess Microsoft. Di fatti, tramite korrispondenza datata 23 ta' Settembru 2010, li tinstab a fol 84 tal-proċess, il-posizzjoni legali tas-soċjeta' Microsoft dwar "customisations" u "add ons" kienet waħda ċara:

All rights to Microsoft Dynamics Standard Software are reserved by Microsoft. Under the Solution Provider Agreements ("SPA") entered into

between Microsoft and a Microsoft partner, and within the limits of the SPA's contractual terms, the partner may provide adjustments to Microsoft Dynamics Standard Software. This applies regardless whether the partner originally acquired the Microsoft Dynamics Standard Software deployed by the end-customer specifically for that particular end-customer or whether the partner only later became the end-customer's partner. Pursuant to the SPA, adjustments are any changes, modifications, enhancements and remakes of the licensed Microsoft Dynamics Standard Software. If the new partner has concluded with us an Add-on Applications Addendum to the SPA, it is further entitled to develop his own Add-On-Applications to the Microsoft Dynamics Standard Software.

The rights to adjustments and Add-On-Applications created by a Microsoft partner do not belong to Microsoft. Microsoft cannot therefore provide the necessary user and modification rights with respect to such adjustments and Add-On-Applications. *To the extent copyrights arise in the course of developing the adjustments or Add-On-Solution, **such rights may pertain either to the individual developer or, exclusively or non-exclusively, based on a license agreement, to the end-customer.** Depending on the type of the contractual relationship between the Microsoft partner and the end customer, different legal scenarios can be foreseen. **A new partner who wishes to continue to support adjustments or Add-On-Applications created by a previous Microsoft partner should therefore first seek to establish who is the owner of the relevant use rights and then clarify with this rights holder whether it is able and willing to grant to the partner the rights necessary for the modifications and/or developments of the adjustments or Add-On-Applications.***

94. Jirrizulta illi, fost id-dokumentazzjoni eżebiti tul il-proċeduri odjerni, gew pprezentati kopja tas-Software Sale and Service Agreement ma' varji klijenti differenti, fejn jingħad is-segweni (vide fol 340)

“7.1. The Customer shall have no ownership or other rights over the Software and any enhancements thereto other than those rights conferred by the Microsoft Navision software license which include the right to use the Software.

7.2. Ownership of the source of any be-spoke software developed for the Customer by the Contractor and copyright therein shall belong and vest solely in the Contractor.

7.3 Ownership of the Software Objects shall be vested in the Contractor except to the extent that such ownership is not already vested in the Microsoft Business Solutions.”

95. Jirrizulta wkoll illi fix-xhieda ta' **Yurgita Simkute**, Senior Commercial Executive fi hdan is-soċjeta' Microsoft Ireland, mogħtija fil-kawża 924/2016 fit-28 ta' Ġunju 2023, liema xhieda hija applikabbli wkoll għall-kawża odjerna, dwar il-posizzjoni legali ta' “customisations” u “add ons” hija kellha dan xi tgħid:

Dr Antoine Cremona :

What would happen emm ... with the customizations and the 'add ons' developed by the old partner, the terminated partner, how does it normally work with Microsoft ?

The Witness :

It like ... well it ... it stays with partner who develop it.

Dr Antoine Cremona :

It stays with the partner who developed it.

The Witness :

Exactly.

96. Jirrizulta wkoll illi, fuq domanda tal-Qorti stess waqt ix-xhieda tagħha, l-istess Yurgita Simkute saħqet li filwaqt li l-utent seta' jibqa' jagħmel użu mill-customizations u 'add ons' anke wara li l-liċenzja tal-iżviluppatur kien ġie terminat, kwalsiasi żvilupp fuq tali customizations u 'add ons' jista' jsir biss minn min ikun żviluppa tali customizations u 'add ons':

The Court :

So if I can intervene. So just for me to understand what you're saying is that once the license was was stopped, the customer could ... could still make use of the programs which were developed, correct ?

The Witness :

Yeah correct.

The Court :

But it ... but on the other hand, should the client have wanted to make any changes in it, he would not be able to change it ... he would have to get a partner, a Microsoft partner, to liasonn and involve himself to change ?

The Witness :

Correct the same partner.

97. Jirrizulta ċar, għalhekk, mill-provi kollha kif fuq prodotti, illi kemm il-customizations kif ukoll l-'add ons' illi jkunu saru mill-iżviluppatur, fil-każ odjern mis-soċjeta' rikorrenti, jibqgħu propjeta' tal-iżviluppatur, anke wara illi kwalsiasi liċenzja mogħtija lilu tiġi terminata, w huwa tali żviluppatur BISS illi jista' jipprogramma ulterjorment il-customizations u 'add ons' illi jkun għamel hu.

Ikkunsidrat

98. La darba ġie issa ċarament stabbilit illi s-soċjeta' rikorrenti għandha jedd fuq il-"customisations" u "add ons" illi hija kienet għamlet lill-klijenti tagħha, il-Qorti trid issa tikkunsidra l-eċċezzjoni tas-soċjetajiet intimati, fejn ikkontendew illi huma ma kinux il-leġittimi kontraditturi.

99. Għandu jiġi osservat illi l-bażi tal-argument 'l għaliex ma kellhomx jitqiesu bħala legittimi kontraditturi ġie ċarament indikat, in sintesi, mill-abbli difensur tas-soċjeta' intimati, ġia riprodott fil-paragrafu 65 aktar 'il fuq, fejn jidher ċar li l-bażi tal-argument kollu huwa illi s-soċjeta' attriċi m'għandha ebda jedd tippretendi drittijiet tal-awtur ossia copyright għax tali dritt, jew titolu, ma jeżistix u ma setgħax jeżisti.
100. Stabbilit illi tali dritt attwalment jeżisti, a differenza ta' dak mistqarr mis-soċjeta' intimata, dak ifisser illi attwalment is-soċjetajiet intimati huma attwalment il-legittimu kontraditturi għall-proċeduri odjerni, bir-riżultat illi l-eċċezzjoni preliminari tagħhom tal-legittimu kontradittur ma għandux mis-sewwa.
101. Għalhekk, tali eċċezzjoni preliminari ser tiġi miċhuda.

Konkluzjoni

Il-Qorti,

Wara illi rat l-atti u rat is-sottomissjonijiet bil-miktub tal-partijiet;

Wara illi semgħet it-trattazzjoni ta' l-abbli difensuri tal-partijiet;

Tgħaddi biex tiddeċiedi l-eċċezzjoni preliminari tal-legittimu kontradittur imqajjma mis-soċjeta' Crimsonwing Ltd kif ukoll KPGM Crimsonwing (Malta) Limited, billi **tichadha**.

Tirriserva li ttiprovdi dwar spejjeż fis-sentenza finali.

Il-Qorti għalhekk tordna t-tkomplija tal-provi fuq il-meritu.

Francesco Depasquale LL.D. LL.M. (IMLI)
Imħallef

Rita Sciberras
Deputat Registratur